

CRIME & SOCIETY
RESEARCH GROUP

Kinder
rechten
commissariaat

Structureel en proactief kindgericht beleid nodig voor kinderen van gedetineerde ouders op Vlaams en federaal niveau

In Vlaanderen en België groeien naar schatting meer dan **17.000 kinderen**¹ op met een ouder in detentie. Zij bevinden zich in een kwetsbare positie. Deze omstandigheden beïnvloeden hun dagelijks leven, relaties en toekomstkansen ingrijpend. Toch blijven zij vandaag onzichtbaar in beleid, hulpverlening en maatschappelijke beeldvorming.

Internationaal onderzoek en praktijk tonen aan dat ouderlijke detentie een ingrijpende jeugdervaring is die het welzijn, de ontwikkeling en het gevoel van veiligheid van kinderen kan onder druk zetten. Dit geldt voor kinderen die goed omringd zijn en nog meer wanneer dit samengaat met andere kwetsbaarheden zoals armoede, psychische problemen, geweld of verslaving. Tegelijk zien we dat tijdige ondersteuning, erkenning, gezonde hechting en betekenisvol contact met belangrijke volwassenen de veerkracht van kinderen aanzienlijk kan versterken.

België beschikt over een stevig **kinderrechtenkader** via het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de **Europese aanbeveling CM/Rec(2018)5 inzake kinderen met een ouder in detentie**. In de praktijk worden deze rechten echter nog te vaak indirect, versnipperd en ongelijk toegepast. Kinderen met een ouder in detentie komen zelden als volwaardige rechtenhouders en gesprekspartners in beeld. De **rechten van het kind moeten daarom een expliciet en toetsbaar uitgangspunt zijn** bij beslissingen over straftoemeting, strafuitvoering, detentievoorwaarden en contactregelingen. Kinderen hebben recht op informatie, participatie, betekenisvol contact, respectvolle behandeling en bescherming. Dit vraagt samenwerking tussen gevangenen en hulppartners, duidelijke standaarden en gelijkheid tussen gevangenen en regio's. Wij pleiten daarom voor een samenhangende, intersectorale en kindgerichte aanpak die vertrekt vanuit welzijn, ondersteuning en bescherming voor deze kinderen.

Deze beleidsaanbeveling schuift drie kernprincipes naar voren:

1. Maak kinderen met een ouder in detentie zichtbaar, werk preventief en zorg voor erkenning

Kinderen met een ouder in detentie bestaan. Vandaag is er geen zicht op welke kinderen een ouder in detentie hebben of kinderen bij wie de ouder een alternatieve straf uitvoert of in aanraking met justitie komt. Kinderen moeten expliciet en systematisch in beeld komen én proactief de informatie en ondersteuning krijgen waar ze recht op hebben.

Dit vergt een betere signalering vanuit politie, justitie, scholen, (jeugd)hulpverlening en andere instanties zodat preventief kan gewerkt worden en intergenerationele effecten kunnen vermeden worden. Het is hierbij belangrijk dat de gezinscontext altijd in kaart wordt gebracht doorheen de volledige strafrechtssketen. Zo kunnen passende acties worden genomen op maat van kinderen (vb.

¹ Sevrin, J. (2020). Les familles confrontées à la détention : le maintien des liens familiaux en prison. Brussel, België : La Ligue Des Familles.

informatie bij arrestatie, rekening houden bij de straftoemeting met de familiale context, emotionele of ouderschapsondersteuning tijdens detentie, herstel van gezinsrelaties na vrijlating, ...).

Bovendien is meer onderzoek nodig om betrouwbare data te verzamelen en de behoeften van kinderen beter te begrijpen zodat gerichte beleidsacties op maat van de Vlaamse context mogelijk zijn en kunnen worden gemonitord.

2. Veranker een netwerk- en gezinsgerichte aanpak in Vlaanderen vertrekkende vanuit kinderrechten

De internationale rechten van het kind zijn het uitgangspunt binnen een netwerkaanpak waarin justitie, politie, scholen, hulpverlening en anderen samenwerken om de rechten van deze doelgroep te waarborgen. Dit betekent o.a. laagdrempelige, proactieve en beschikbare ondersteuning voor gezinnen die met detentie te maken krijgen, betere coördinatie tussen verschillende instanties en dat gezinnen als volwaardige partner worden beschouwd tijdens de ouderlijke detentie met een focus op begeleiding, herstel en participatie.

Concreet omvat dit heldere informatie, psychosociale begeleiding, gezins- en familiebegeleiding buiten de muren, lotgenotenwerking of ervaringsdeskundigheid en toegang tot meer faciliteiten die gezinscontact ondersteunen (vb. videobellen, praktische en fysieke barrières wegnemen, uitgangsvergunningen voor familiale redenen, meer kinderbezoek, activiteiten voor kinderen, ...). Ook kunnen bestaande methodieken die professionals ondersteunen om vanuit een gezins- en kindperspectief te handelen, zoals de Kindreflex, hierbij een belangrijke hefboom vormen om kinderen systematischer in beeld te brengen en concreet samen te werken.

Dit is een aanpak die verder gaat dan een kindvriendelijke gevangenis of het faciliteren van kinderbezoeken, het gaat over werken met kinderen en gezinnen als partner. Deze aanpak zorgt voor meer welzijn en bescherming van kinderen voor blijvende schade en voor maatschappelijke preventie. Toekomstige problemen worden vermeden en de re-integratie kansen van ouders in detentie worden verhoogd.

3. Zet in op maatschappelijke sensibilisering en destigmatisering van kinderen met een ouder in detentie

Er rust een groot taboe op detentie wat zorgt voor schaamte bij kinderen en hun gezinnen. Dit leidt tot stereotypering en stigma wat zoeken van ondersteuning en hulp bemoeilijkt. Informele en formele ondersteuning voor kinderen zijn daarentegen één van de belangrijkste veerkrachtfactoren. Sensibilisering van de bredere samenleving is nodig door het thema zichtbaar en bespreekbaar te maken zodat kinderen zich gezien en gesteund weten. Concreet kan via publieke campagnes, lespakketten in het onderwijs, vormingen voor professionals en ervaringsdeskundigheid te valoriseren.